

Markus Mustajärvi vas ym.

Kirjallinen kysymys HX-hankkeen tarjouskilpailun tasapuolisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Tiedotusvälineet kertoivat 16.04. puolustusvoimien entisen komentaja Jarmo Lindbergin siirtyneen konsultoimaan yhdysvaltalaisista Lockheed Martinia, joka on mukana tarjouskilpailussa, kun Suomi hakee korvaajaa poistuvalla Hornet-kalustolle.

Lindberg ryhtyi uuteen tehtäväänsä eläkkeelle siirryttyään ja lähes välittömästi kuuden kuukauden karenssiajan päätyttyä. Lindberg jäi eläkkeelle elokuun alussa 2019 ja konsulttityönsä hän aloitti huhtikuussa 2020. Mielenkiintoiseksi aikajanan tekee se, että puolustusvoimien komentajana Lindberg seurasi ja vaikutti keskeisellä tavalla HX-hankkeen etenemiseen vielä heinäkuun loppuun 2019. Esimerkiksi tarkentava tarjouspyyntö HX-hankkeesta viidelle tarjoajayritykselle lähti lokakuussa 2019.

Lindberg on toiminut puolustusvoimien komentajana aikavälillä 1.8.2014—31.7.2019. Tätä ennen hän toimi puolustusvoimien sotatalouspäällikkönä, jolloin oli keskeisesti mukana mm. puolustusvoimien materiaalihankinnoissa, puolustusvoimien hankintojen kaupallisessa valmistelussa ja sopimushallinnon toteuttamisessa. Vuosina 2008—2012 Lindberg toimi ilmavoimien komentajana.

Työhistoriansa vuoksi Lindberg on ollut mukana koko ajan HX-hankkeessa aina esiselvityksestä (2015) tarkentavan tarjouspyynnön valmisteluun (10/2019). Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä selviää, että Suomalainen Kenraalikonsultointi Oy, jonka on konsultointisopimuksen tehnyt, on ilmoitettu verottajalle 09.01.2020 ja patenttirekisterihallituksen kaupparekisteriin 16.01.2020.

Puolustusvoimien komentajana Lindbergillä on ollut mahdollisuus tutustua kaikkien tarjousten sisältöön. Perustellusti voidaan pohtia, kulkeeko muiden tarjoajien arkaluonteinen tieto yhden tarjoajan hyväksi?

Jarmo Lindberg ei suinkaan ole ainoa eläkkeellä oleva upseeri, joka konsultoi jotain hävittäjäkandidaattia. Puolustusministeriön ylläpitämän lobbarirekisterin mukaan lukuisa määrä entisiä upseereita on siirtynyt tarjouskilpailussa mukana olevien yritysten palvelukseen. Se synnyttää tarpeen arvioida laajemminkin menettelyä, jossa keskeisissä puolustussektorin upseerinviroissa toimineet henkilöt siirtyvät yritysten palvelukseen.

Kirjallinen kysymys KK 299/2020 vp

Korkea-arvoiset upseerit tuntevat syvällisesti koko Suomen puolustusjärjestelmän ja saavat käyttöönsä erittäin salaista tietoa. HX-hanke, mikäli toteutuu suunnitellusti, on Suomen historian suurin hankinta. Hankinnalla on myös tärkeä ulko- ja turvallisuuspoliittinen merkitys puolustuspoliittisen ulottuvuuden lisäksi.

Oleellinen kysymys jääviys- ja moraali ongelmien suhteen on, kuinka paljon lobbarit ajavat kansallista ja paljonko toimeksiantajiensa etua. Jos konsultti tai hänen yrityksensä saa palkkion toimeksiantajaltaan, on luonnollista ajatella, että kyseinen yritys määrittelee, mitä palveluksia se lobbareilta haluaa.

Suomen kansallinen etu ja hävittäjäkandidaattien etu ei ole yhteinen. Sen sijaan niiden upseerien, jotka ovat halunneet nostaa HX-hankkeen hinnan mahdollisimman korkeaksi, etu on ollut yhteinen tarjoajayritysten kanssa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko korkeiden sotilashenkilöiden karenssiaikaa koskeva sopimusmenettely ja sitä koskeva lainsäädäntö asianmukainen ja pitäisikö karenssiaikoja jatkaa Suomen valtion, tarjouskilpailuja valmistelevien henkilöiden ja tarjouskilpailuun osallistuvien yritysten eturistiriitojen välttämiseksi,

näettekö laillisuus- ja jääviysongelmaa tai eettistä ongelmaa, kun HX-hankkeen valmistelussa keskeisesti mukana ollut puolustusvoimien komentaja siirtyy tarjouskilpailussa mukana olevan yrityksen palvelukseen heti karenssiajan päätyttyä,

onko mahdollista, että konsulttisopimusta on valmisteltu karenssiajan aikana ja onko Lockheed Martinilla ollut sellaisia sidoksia virassa toimineeseen puolustusvoimien komentajaan, jotka ovat vaikuttaneet viranhoitoon kansallista etua vaarantavalla tavalla,

onko yksi tarjouskilpailussa mukana oleva yritys, Lockheed Martin, saanut perusteetonta kilpailuetua kilpailijoihinsa nähden ja kuinka valvotaan, ettei kilpailijoista siirry salaista tietoa Suomen Kenraalikonsultointi Oy:n kautta toimeksiantajayritykselle ja

jos todetaan, että yksi tarjoaja on saanut perusteetonta kilpailuetua, onko syytä keskeyttää tarjouskilpailu?

Kirjallinen kysymys KK 299/2020 vp

Helsingissä 17.4.2020

Markus Mustajärvi vas
Jari Myllykoski vas
Merja Kyllönen vas
Jussi Saramo vas
Juho Kautto vas
Pia Lohikoski vas
Paavo Arhinmäki vas
Matti Semi vas
Mai Kivelä vas
Veronika Honkasalo vas
Anna Kontula vas
Katja Hänninen vas
Johannes Yrttiaho vas